

Wojna a przyszłość ukraińskich regionów

Serhiy Gemberg

Zastępca Przewodniczącego Rówieńskiej Obwodowej
Administracji Wojskowej

Agresja Rosji na Ukrainę oznacza ogromne trudności społeczno-gospodarcze, w tym również dla ukraińskich regionów. Zapoczątkowane w 2019 roku pozytywne zmiany polityczne przetestowane zostały najpierw przez COVID-19, a teraz przez wojnę. Te tragiczne wydarzenia i będące ich konsekwencją „przeciążenia systemowe” – jak na dłoni – pokazały mocne i słabe strony dotychczasowych rozwiązań – wskazując jednocześnie kierunki właściwych zmian. Czy ukraińskie regiony wykorzystają tę szansę? Pomocne może okazać się silne, pozytywne zainteresowanie zachodniego świata, które jest szansą na nawiązanie nowych partnerstw i współpracy na przyszłość.

Życie w Ukrainie – w ostatnich latach – można podzielić na trzy zasadnicze okresy: od lutego 2014 roku, czas pandemiczny, i od końca lutego 2022 roku. Dwa z nich związane są bezpośrednio z inwazją Rosji na Ukrainę. Każdy z nich ma swoje osobliwości.

Po aneksji Krymu i wschodniej części Ukrainy zaczęły się nowe procesy zmian naszego kraju, których wdrażanie wymagało sporo czasu. Pozytywne efekty tych przemian zaczęły być odczuwalne dopiero po dłuższym okresie.

Rok 2019 – oprócz sparaliżowania całego świata spowodowanego pandemią COVID-19 i całkowitej bezradności wobec nowego wyzwania – przyniósł Ukrainie zmiany polityczne. Nowa elita władzy przedstawiła ambitne plany, które – po zakończeniu rozpoczętych reform – miały znormalizować sytuację prawie we wszystkich dziedzinach życia, w tym w ochronie zdrowia. Pandemia COVID-19 odsłoniła wszystkie słabe strony systemu opieki zdrowotnej, w tym spowodowane niezakończoną reformą medyczną. Równocześnie ukraińskie władze musiały wkładać duże wysiłki w stabilizację sytuacji i utrzymanie kontroli na wschodzie kraju, na terenach aktywnych działań bojowych, co stanowiło też konkretne obciążenie finansowe.

Niezależnie od tych okoliczności, zmiana kadr na wszystkich szczeblach, aktywne działania i koncentrowanie uwagi na długofalowych aspektach doprowadziły do pozytywnych zmian w państwie. Najwięcej efektów i rezultatów osiągnęliśmy w 2021 roku. Właśnie w tym okresie udało się zrealizować duże projekty infrastrukturalne, których owoce było widać gołym okiem.

W ciągu ostatnich paru lat zmieniał się i obwód rówieński: z typowo rolniczego w kierunku regionu, który posiada własną specjalizację i stawia na eksport gotowych produktów, a nie surowców. Zaczęliśmy od tworzenia strategii regionu, od kreowania wizji naszej przyszłości i zmiany podejścia do rozwoju. Na podstawie przeprowadzonych analiz i badań zostało wybranych pięć inteligentnych specjalizacji obwodu: przemysł drzewny i meblarstwo, branża IT, produkcja i przetwórstwo artykułów spożywczych, logistyka, ekologiczne rolnictwo, uprawa jagód i ogrodnictwo.

Każda z nich została wybrana ze względu na potencjał dalszego wzmocnienia i rozwinięcia mocnych stron naszego regionu.

Obwód rówieński – w ciągu ostatnich paru lat – zmieniał się z typowo rolniczego w kierunku regionu, który posiada własną specjalizację i stawia na eksport gotowych produktów, a nie surowców.

Najważniejsza ze specjalizacji – przemysł drzewny i meblarstwo została wskazana, ponieważ rówieńszczyzna jest bogata w lasy i – od dawna – znana ze swoich przedsiębiorstw produkujących sklejkę drewniane, płyty wiórowe i meble na rynki zagraniczne itp. Chcieliśmy, aby nasze firmy nie eksportowały samej tarcicy, a powoli przechodziły na produkcję gotowych wyrobów. W celu wspierania naszych przedsiębiorstw przemysłu drzewnego i nawiązania dialogu na poziomie biznesu i władzy został stworzony Klaster Meblarski, który połączył wszystkich producentów i firmy w regionie. Najważniejszym wynikiem i owocem naszej pracy był wzrost liczby uczestników Klastra, przyciągnięcie nowych inwestorów i – znanych na całym świecie – producentów (np. Kronospan, Hjort Knudsen, Home Group).

Naszą specjalizacją stała się także inna szybko rozwijająca się branża – IT. Wśród głównych osiągnięć – oprócz zjednoczenia i zwiększenia kooperacji wszystkich graczy na tym rynku – udało się nam odnaleźć swoją wyspecjalizowaną niszę. Dla przykładu rówieńska firma Zagrava, która jest twórcą i wydawcą gier wideo na telefony komórkowe, zawiązała spółkę z Playrix, który jest jednym z czołowych producentów gier wideo na świecie.

W przypadku sektora przetwórstwa artykułów spożywczych nasza uwaga skoncentrowała się na wsparciu małych i średnich gospodarstw rolnych. Musieliśmy przekonać naszych rolników do konieczności kooperacji i współpracy pomiędzy sobą. Związek Radziecki pozostawił w przedsiębiorcach silny mentalny ślad – strach przed kooperacją, którą – w dużej mierze – uważano za główne źródło problemów. W celu pokonania tych lęków zaczęliśmy prace, ukierunkowaną na pokazywanie dobrych praktyk i najlepszych efektów osiągniętych w wyniku współpracy. Tak powstał projekt „Małe rodzinne mleczarnie” dofinansowany z Programu ONZ ds. Rozwoju. Powstała dzięki niemu sieć naszych małych rodzinnych mleczarni rozwija się nadal – pomimo niepewności związanych z wojną.

Kolejną z wytypowanych specjalizacji była logistyka. Większość regionów Ukrainy położonych jest na ważnych z perspektywy tranzytu szlakach – czy to biorąc pod uwagę dostęp do morza, czy też bliskość do granic państw sąsiednich. Obwód rówieński cechuje się wygodną lokalizacją geograficzną na skrzyżowaniu szlaków transportowych wschód-zachód i północ-południe (autostrady E373, E40, E85), bliskością do granicy z Unią Europejską (100 km) oraz stosunkowo niedużą odległością do stolicy Ukrainy – Kijowa (250 km). W marcu 2021 r. w odległości 30 km od Równego otworzono suchy port (drugi tego typu w Ukrainie). Nowy terminal o powierzchni 10 ha znajduje się w mieście Klewań. Obiekt jest przeznaczony do przeładunku oraz składowania towarów przeznaczonych do transportu kolejną.

Najlepszym dowodem skuteczności prowadzonych działań jest liczba inwestycji zagranicznych zrealizowanych w ciągu ostatnich dwóch lat. Uwzględniając wyniki za 2021 rok skumulowana wartość inwestycji zagranicznych w obwodzie rówieńskim wyniosła 521,5 mln dolarów (przy czym na 01.09.2019 wartość tychże – za poprzednie 28 lat wynosiła zaledwie 134,8 mln dolarów).

Na podstawie przeprowadzonych analiz i badań zostało wybranych pięć inteligentnych specjalizacji regionu: przemysł drzewny i meblarstwo, branża IT, produkcja i przetwórstwo artykułów spożywczych, logistyka, ekologiczne rolnictwo, uprawa jagód i ogrodnictwo.

W dniu 24 lutego br. życie naszego państwa jak i regionów zmieniło się całkowicie. Każdy nowy dzień niósł nowe wyzwania. Najważniejsze z nich to wysoki stopień zagrożenia inwazją na terytorium Ukrainy przez obwód rówieński ze strony Białorusi, zniszczenie obiektów infrastrukturalnych, załamanie gospodarcze i związany z nim wzrost bezrobocia, ale również i duża liczba uchodźców wewnętrznych i problemy logistyczne. Obwodowe Administracje Wojskowe musiały szybko i skutecznie reagować na każde z tych wyzwań. Po prawie pięciu miesiącach możemy jednak ocenić, że w okresie dynamicznych zmian, w sytuacji konieczności szybkiego podejmowania decyzji, ukraińskie regiony dość dobrze poradziły sobie z adaptacją do nowych warunków.

Mimo ciężkich czasów i ograniczeń związanych z wojną nadal widzimy dobre perspektywy rozwoju. Wojna odsłoniła wszystkie słabe strony i otwiera możliwości dokonania szybkich zmian.

Skupiliśmy naszą uwagę na stabilizowaniu gospodarki, wspierając miejscowych przedsiębiorców, ale również pomagając w relokacji firm z terenów aktywnych działań wojskowych. W tym celu – jeszcze na początku marca – powstał ośrodek rozwoju gospodarki i relokacji biznesu. Zarząd tej nowej doradczej jednostki składa się z przedstawicieli klastrow IT, meblarstwa i spożywczego. Jako Administracja Obwodowa, chcieliśmy podać pomocną dłoń przedsiębiorcom i ludziom z terenów okupowanych przez Rosję. Zaczęliśmy od najprostszego – analizy potrzeb przedsiębiorców, gotowych zmienić swoją lokalizację i wyjechać do bardziej spokojnych regionów. Od początku wojny do obwodu rówieńskiego relokowano 34 przedsiębiorstwa, które – jak pokazała praktyka – mimo zmiany, w większości przypadków, mogły rozwinąć swoją działalność o nowe kierunki lub ulepszyć połączenia logistyczne.

Mimo ciężkich czasów i ograniczeń związanych z wojną widzimy dobre perspektywy rozwoju. Wojna odsłoniła wszystkie słabe strony i otwiera możliwości dokonania szybkich zmian.

Ze względu na niski poziom zagrożenia ze strony Białorusi i odległość do terenów aktywnych działań bojowych obwód rówieński, jak i inne regiony zachodnie, odpowiadają teraz za bezpieczeństwo żywnościowe. W związku z tym zwiększono obszary upraw zbóż, rozważamy również różne warianty wspierania przetwórstw rolniczych licząc także w tym zakresie na pomoc ze strony naszych sojuszników z innych krajów.

Staramy się wzmocnić współpracę z naszymi stałymi partnerami zagranicznymi, a także – na fali wsparcia Ukrainy – nawiązać nowe relacje. Poszukujemy organizacji, instytucji i firm do realizacji wspólnych projektów, korzystnych dla rozwoju regionów. W tym kontekście uważamy, że musimy tworzyć nowe sieci partnerskie, łącząc ukraińskie i zagraniczne regiony, zwiększając w taki sposób nasze szanse na wszechstronny rozwój. To nowa rzeczywistość.

Oczywiście, nie wszystko wygląda tak optymistycznie. Wojna w Ukrainie wpływa nie tylko na samą Ukrainę, ale i jej społeczeństwo. Już wszyscy jesteśmy świadomi, że w nowych warunkach musimy szybko rozwiązywać problemy logistyczne wynikające z blokady portów Morza Czarnego (z których przed wojną wysyłano na eksport 90% zbóż i roślin oleistych), zniszczenia infrastruktury paliw ciekłych, czy wyzwania związanego z dostosowaniem szerokości torów do europejskich szlaków kolejowych.

Każdy z powyższych problemów powoduje różne wyzwania logistyczne. Dla przykładu decyzja o przeładunku zboża z jednego ładunku suchego na ciężarówkę oznacza stworzenie kolejki tirów długości 43 kilometrów.

Obecnie – po stronie ukraińskiej – tysiące wagonów czeka na odprawę celną przez sąsiednie państwa Unii Europejskiej. Średni czas oczekiwania wagonów wynosi 16 dni, a nawet 30 dni w przypadku niektórych przejść granicznych między Ukrainą a UE. Bardzo długo na przekroczenie granic muszą oczekiwać również samochody ciężarowe.

Ze względu na tymczasową blokadę morską na północy Morza Czarnego oraz uziemienie lotnictwa cywilnego w Ukrainie szlaki zaopatrzeniowe dla ukraińskiego wywozu i przywozu muszą być organizowane głównie z wykorzystaniem transportu lądowego i operacji żeglugi śródlądowej.

Ze względu na wysoki poziom niepewności i brak stabilności, który utrzyma się tak długo, jak długo będzie trwać rosyjska agresja na Ukrainę, dalsze funkcjonowanie tras transportowych i łańcuchów dostaw między UE i Ukrainą będzie wymagało ogromnej elastyczności, sprawności i odporności.

Musimy jednak pamiętać, że trudne czasy, to także dobry moment na dokonanie skoku cywilizacyjnego i wspięcie się po drabinie rozwojowej. Każdy z nas ma wpływ na kształtowanie rzeczywistości i powinien zrobić jak najwięcej, aby doprowadzić do zwycięstwa i do rozwoju państwa.

”

Trudne czasy, to także dobry moment na dokonanie skoku cywilizacyjnego i wspięcie się po drabinie rozwojowej. Każdy z nas ma wpływ na kształtowanie rzeczywistości i powinien zrobić jak najwięcej, aby doprowadzić do zwycięstwa i do rozwoju państwa.

O autorze

Serhiy Gemberg – absolwent nauk ekonomicznych i studiów Kijewo-Mohyleńskiej Szkoły Biznesu. Od 2019 roku pełni funkcję Zastępcy Przewodniczącego Obwodowej Administracji Państwowej. Wcześniej obejmował stanowiska kierownicze w regionalnych przedstawicielstwach banków takich jak Raiffeisen, OTP oraz Credit Agricole oraz Dyrektora Departamentu ds. Strategii Rozwoju i Inwestycji Rady miasta Równie. Brał udział w programach szkoleniowych w ramach BalticLab czy Aspen Ukraine.

Partnerzy

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

GDAŃSK

Pomorski Fundusz Rozwoju
sp. z o.o. z siedzibą w Gdańsku

Spółka Samorządu
Województwa Pomorskiego

ELECTRONIC COMPONENTS

Więcej niż spawanie

Partnerzy numeru

Ministerstwo
Funduszy
i Polityki Regionalnej

20 lat
dla Polski
ZWIĄZEK WOJEWÓDZTW
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Mazowsze.
serce Polski

PODKARPACKIE
przestrzeń otwarta

WOJEWÓDZTWO
OPOLSKIE

Lubuskie
Warte zachodu

WARMIA
MAZURY

OLIVIA
CENTRE

Pomorski Thinkletter nr 2(9)/2022

Polskie regiony wobec nowej rzeczywistości

Na jakie wyzwania muszą znaleźć odpowiedź samorządy wojewódzkie w turbulentnych czasach?

Co dla polskich regionów oznacza wojna w Ukrainie?

Jakie zmiany przyniosą depopulacja i migracje?

Dlaczego i w którą stronę ewoluuje polityka UE wobec regionów?

Czy transformacja energetyczno-klimatyczna może być szansą wybiecia się na podmiotowy rozwój?

E-wydanie publikacji „Polskie regiony wobec nowej rzeczywistości” można pobrać [tutaj](#).

POMORSKI
KONGRES
OBYWATELSKI

Pomorski Thinkletter to nowy jakościowo **hub komunikacyjny** wokół wyzwań rozwojowych Pomorza i Polski zainicjowany oraz wydawany przez Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową (z siedzibą w Gdańsku) w ramach Pomorskiego Kongresu Obywatelskiego.

Zależy nam, aby Pomorski Thinkletter był przestrzenią skupiającą przedstawicieli różnych sektorów i branż – zarówno osoby zaangażowane społecznie, jak i sektor nauki, biznesu czy administracji. Chcemy aby była to agora wielostronnej dyskusji, wymiany doświadczeń oraz uspoźniania perspektyw.

Zachęcamy do **zapisania się do grona stałych odbiorców**, aby informację o nowych wydaniach otrzymywać bezpośrednio na adres e-mail. Subskrypcja jest **bezpłatna**.

Dotychczas opublikowane numery:

- 1/2020 **Pomorskie miasta wobec pandemii i wyzwań klimatycznych**
- 2/2020 **Stawka i oblicza cyfryzacji**
- 3/2020 **Siła lokalności dla budowy Europejskiego Zielonego Ładu**
- 1/2021 **Siła sąsiedztwa i lokalności dla budowy lepszej Polski**
- 2/2021 **Drogi do innowacyjnych regionów i Polski**
- 3/2021 **Sens i drogi do Zielonego Ładu**
- 4/2021 **Człowiek vs. algorytm i sztuczna inteligencja – kto kogo zaprogramuje?**
- 1/2022 **Jaka logika rozwoju miast?**

Wszystkie numery w wygodnym formacie PDF można pobrać na stronie www.kongresobywatelski.pl